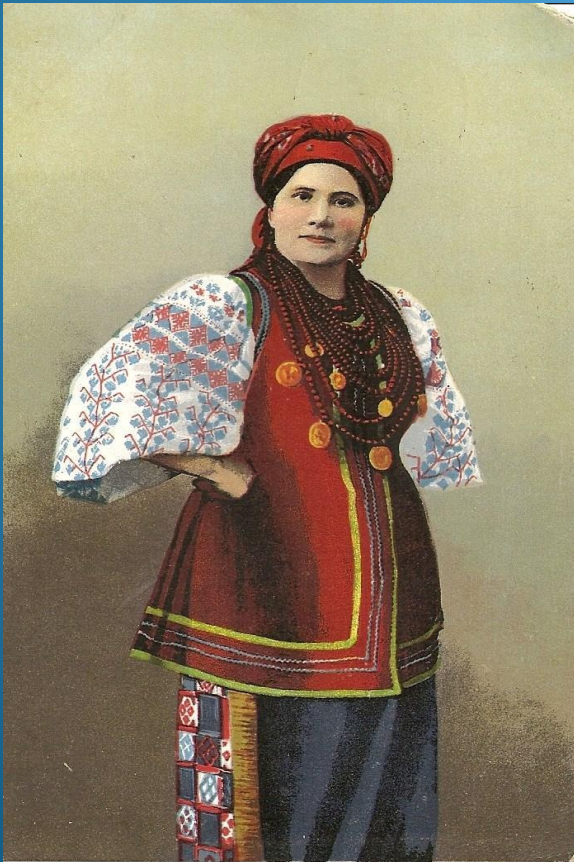

Національний костюм Черкащини

Одяг козацьких часів

- **Чоловічий одяг**

- В давні часи шляхта носила шовкові або суконні довгі жупани «польського крою». Поверху жупана надівали кунтушш з прорізними рукавами. По жупані пов'язували шовковий пояс, шитий золотом або сріблом. Нижнім вбранням були широкі суконні штани.

● Жіночий одяг

- Жінки шляхтянки носили по довгій сорочці шовкові плахти та до них попереду шовкові запаски. Це було домашнім одягом. Коли виходили з дому, то зверху по сорочці одягали довгі *контуші* з тонкого сукна або з матерії . Такі контуші були пошиті до стану, та мали ззаду два клини обшиті по стану золотим або срібним галуном. Коміри, круглі по стану вилоги, були з кольорового оксамиту. Заміжні жінки носили на голові корабрики, з вилогами з оксамиту та з верхом з шовкової парчі. Крім корабликів носили також високі кибалки, покриті шовковим серпанком з довгими кінцями. Дівчата заплітали волосся в дві коси та викладали його на голові у вигляді віночка, зверху прикрашали золотими шнурками, золотою сіткою або золотим мереживом. Носили також одну косу, вплітаючи в неї різнобарвні стрічки.

- Прості жінки носили одяг того ж самого крою, але вже не шовковий, а суконний. Всі жінки носили червоні або жовті сап'янці на високих корках.
- Заможніші та міщанки носили спідниці з шнуровицями та різнобарвні жупани з китайки або суконні. Бідні носили зимою кожухи, а заможніші покривали кожухи сукном або китайкою. На голові заможніші носили чепці з наміткою, а міщанки круглі шапочки з опушкою з хутра соболя.

ОДЯГ 19 ст.

- Зміна одягу відбулася в зв'язку зі знищенням Катериною Запорозької Січі, внаслідок чого запорозькі козаки були переселені на Кубань (Фанагорію). На українських землях це призвело до занепаду української культури на колишніх землях запорозьких козаків та змін в одязі.

Одяг простого народу

- **Жіночий одяг**
- Жіночі сорочки були уставкового та безуставкового типу та шилися з трьох пілок. Вишивка була "біллю" або навощеною жовтуватою ниткою. На межі Черкаського та Канівського повітів по р. Рось сорочки вишивали рудою або сивою барвами. Для отримання сивої барви - куниці, палили цвіт очерету і замочували нитки у відварі з попелу. Для отримання рудої барви використовували вільху.
- З поясного одягу жінки носили запаски, *плахти*, або спідниці. Запаски носили ще в 40-х роках минулого століття. Запаска була шириною 70-80 см. та виготовлялася з домашнього сукна чорного або бурого кольору, інколи її фарбували в синій колір. До запаски носили синю попередницю і підв'язувалися широким вовняним поясом, спустивши кінці позаду. Спереду попередницю оздоблювали тканиною або пізніше, вишитою лиштвою, поперечною смугою. Напівзшитим поясным одягом були майстерно виткані плахти, до яких також носили попередницю. Спідниці шили з репсових, вовняних, шовкових та ін. тканин. В Чигиринському та Звенигородському повітах святкові спідниці оздоблювали смугою плису по низу. Таких смуг могло бути від однієї до трьох.

- Верхнім одягом були керсетки, а по них носили (юпки та кофти з рукавами). Керсетки були з суцільнокроєною спинкою і мали тоді вуса (до дев'яти) або бантові складки і відрізнi у стані зі зборами. Шилися керсетки часто з тієї ж тканини що й спідниці і обкладалися по долу, біля шії плисовими смугами. Всі керсетки були на підкладці. На Звенигородщині, Уманьщині, Чигиринщині носили свити з рясами та прохідкою. такі свити мали призбирану чотирикутну вставку. Іноді ці вставки укладали в складки, які розходились в сторони від цільноскроєної прохідки або до середини. Свити мали стоячий комірець. В селах Байбузи, Яснозіря шили також жупанки, з тонкого фабричного сукна. Жупанки були відрізними в стані та густо призбирані в талії. Такий одяг кравчині шили до 50-х років минулого століття.
- Зимовим одягом були кожухи. Вони були трьох типів: прямоспинними (тулубчасті), приталеними та відкізними у стані. Тулубчасті кожухи носили на Звенигородщині, Уманьщині, Чигиринщині, Канівщині. Тулупи одягали на празник. Вони мали стоячий або виложитий комір та оздоблювалися смушком, на правій полі пришивали квітку з сап'яну. У відрізнних кожухах оздоблення було по лінії талії. Такі кожухи вишивалия волічкою-вовняною ниткою.

XXI.
Жіночий святковий одяг.
Початок XX ст., Лівобережна
Черкащина.

Сорочка.
Сорочка додільна з
домотканого конопляного
полотна, зібрана обшивкою
кругом шиї. Глибокий розріз
пазухи зав'язаний крученим
конопляним шнурком. Широкі
рукави з полками зібрані „до
пухликів” і пришиті до станка
сорочки по пітканню. На
полках, рукавах і „поділках”
рослинний, геометризований
орнамент, виконаний
хрестиком, чорною заповлочно,
Спідниця.

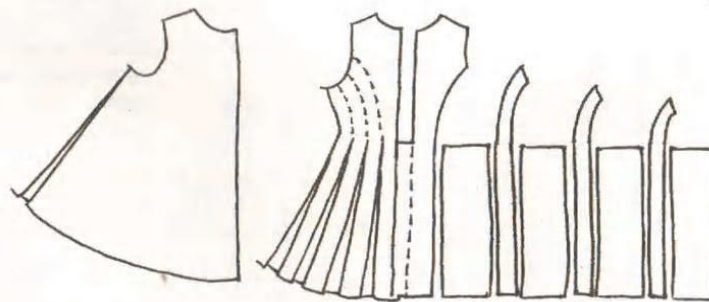
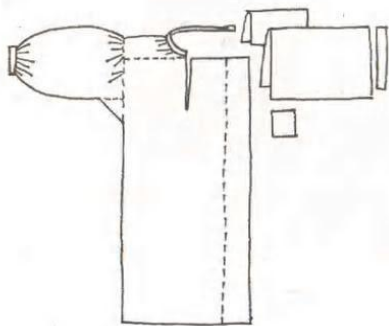
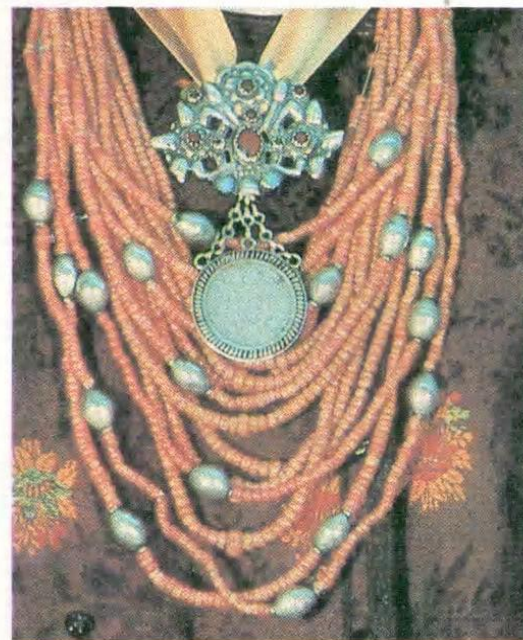
Спідниця з рипсової фабричної
тканини „квітками”, зібрана у
стані вузьким поясом.

Фартух.
Фартух з фабричної малинової
тканини, прикрашений
вузькими зеленими стрічками і
поперечними складками.

Керсетка.
Керсетка з фабричної рипсової
тканини „квітками”. Ззаду від
стану ідуть бантові складки
(вуса). Над кожною складкою
пришитий гудзик. Керсетка
двобортна (з двома рядами
гудзиків), у нагрудній частині
застібється на гачки. Низ і пра-
ва бока керсетки обшиті двома
смужками чорного сатину.

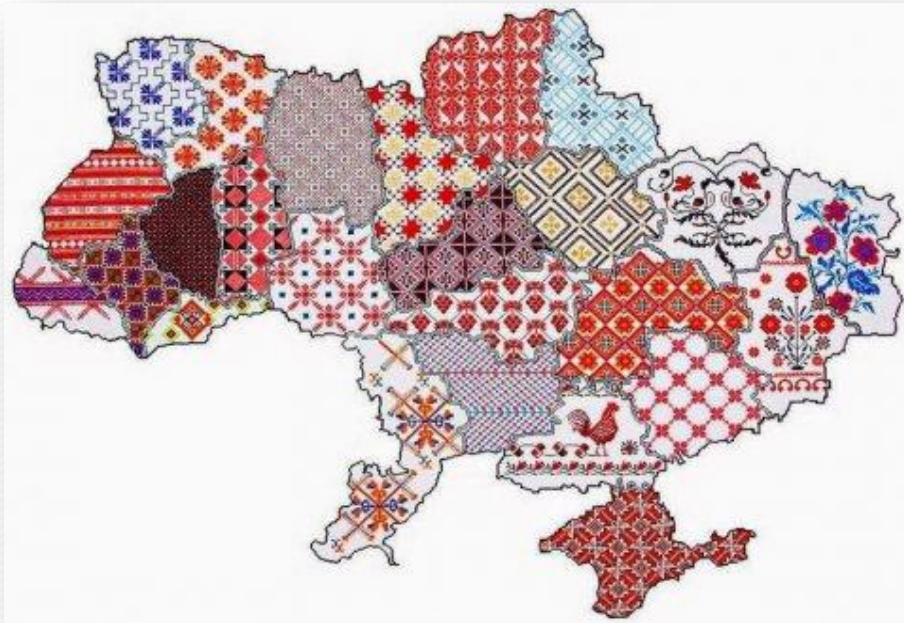
Головний убір.
Очіпок плісовий, рогатий
(„жовтківський”), вишитий
різнокольоровим гарусом,
орнамент – квітковий.
Прикраси.

1. Намисто коралове з срібними
рифами.
2. Дукач з бантом
(„вереміївський”). Срібло,
кольорове скло.

Орнаменти вишивки в Черкаському регіоні

Український костюм на подіумі українського тижня моди

*Дівоче святкове вбрання. Регіон – Середня
Наддніпрянина (Черкаська область, Черкаський
район). Початок ХХ століття*